

комунікативних умінь. Реалізація цього завдання потребує цілеспрямованого поєднання психолого-педагогічних та управлінсько-соціальних підходів у навчальному процесі, що забезпечує розвиток лідерських якостей студентів у професійно орієнтованому освітньому середовищі.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розроблення простих та доступних методик розвитку лідерських якостей студентів технічних університетів, визначення рівнів сформованості лідерської компетентності в умовах професійно орієнтованого навчання, а також вивчення ролі студентського самоврядування у становленні майбутніх лідерів.

Павлюк М.О.
Науковий керівник: к.психол.н., доц. Книш А.Є.
НТУ «ХП»

ПРИЧИНИ ФОРМУВАННЯ НИЗЬКОЇ САМООЦІНКИ У ПІДЛІТКІВ

Формування самооцінки у підлітковому віці є однією з головних та актуальних проблем у психології розвитку, оскільки саме в цей період відбувається становлення образу власного «Я», системи цінностей, а також ставлення до власної особистості. Соціальні зміни, зростання ролі цифрового простору та посилення вимог до навчальної успішності суттєво ускладнюють процес особистісного розвитку підлітка. Унаслідок цього дедалі більше молодих людей демонструють занижену або нестійку самооцінку, що негативно відбивається на їхній психологічній адаптації.

Низька самооцінка у підлітковому віці пов'язана з підвищеним ризиком розвитку тривожних розладів, депресивних станів, соціальної ізоляції, труднощів у навчанні та міжособистісних стосунках. Тому дослідження причин її формування є важливим як для теорії особистісного розвитку, так і для практики психологічної допомоги у закладах освіти.

Самооцінка формується як результат взаємодії когнітивних уявлень про себе, емоційного досвіду та соціального зворотного зв'язку. У підлітковому віці

ця система стає нестабільною, оскільки змінюється соціальна позиція дитини та зростає значущість оцінки з боку однолітків.

Однією з провідних причин формування низької самооцінки є негативний соціальний зворотний зв'язок, який підліток регулярно отримує від значущих дорослих або однолітків, наприклад, в школі або певних гуртках. Регулярна образлива критика, порівняння з іншими, знецінення досягнень та ігнорування успіхів поступово формують у дитини уявлення про власну неспроможність.

Також суттєвий вплив має стиль сімейного виховання. Авторитарні практики з жорстким контролем та низькою автономією дитини сприяють формуванню залежності від зовнішніх оцінок і страху помилки. Водночас гіперопіка обмежує можливості для набуття досвіду самостійності, що також підриває відчуття власної ефективності.

Окремим чинником є вплив соціальних мереж і масової культури, які створюють нереалістичні стандарти зовнішності, успіху та соціального статусу. Порівняння себе з ідеалізованими образами призводить до зниження задоволеності собою та формування відчуття меншовартості.

Не менш значущими є особистісні характеристики підлітка, зокрема підвищена тривожність, чутливість до оцінки, схильність до самокритики та перфекціонізм. За наявності таких рис навіть нейтральні зауваження можуть сприйматися як підтвердження власної неуспішності.

Наукова новизна підходу полягає в розгляді низької самооцінки не як окремої риси, а як динамічного процесу, що формується на перетині когнітивних уявлень про себе, емоційного досвіду та соціального контексту. Самооцінка виступає не лише наслідком впливів, а й фактором, який надалі визначає вибір поведінкових стратегій, коло спілкування та рівень психологічної стійкості.

Формування низької самооцінки у підлітків обумовлене складною взаємодією соціальних, сімейних та індивідуально-психологічних чинників. Такі фактори, як дефіцит підтримки, вплив соціальних та суспільних

стандартів, а також особистісна вразливість створюють умови для формування негативного образу «Я» й зниження віри у власні можливості.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на вивчення ресурсів, що сприяють розвитку адекватної самооцінки, зокрема ролі емоційної підтримки, розвитку навичок саморефлексії, формування психологічної стійкості та критичного ставлення до соціальних стандартів. Перспективним є також аналіз ефективності програм психопрофілактики заниженої самооцінки в шкільному середовищі та сімейному консультуванні.

Pedorenko V.
Supervisor: PhD in art sciences, assoc. prof. Sereda N.
NTU «KhPI»

THE CULTURE OF PSYCHOLOGISTS' PROFESSIONAL COMMUNICATION AS A FOUNDATION OF NON-DOMINANT LEADERSHIP IN HELPING INTERACTION

The culture of psychologists' professional communication constitutes a foundational condition for effective helping interaction, where dialogicality, empathic engagement, and recognition of the client's agency play a central role. It is precisely this type of culture that creates the basis for a non-dominant form of professional leadership, grounded not in control or hierarchical influence, but in partnership, support, and responsible guidance of the interactional process.

The content of psychologists' professional communication culture encompasses a system of specialized communicative knowledge, professional speech skills, and personal qualities associated with empathy, reflection, self-regulation, and dialogical orientation. Its structural organization includes perceptual-empathic, speech-communicative, interactive-behavioral, ethical-deontological, and reflective-regulatory components, which together ensure the integrity and coherence of professional contact.

Non-dominant leadership in psychological practice manifests itself in the ability to maintain the boundaries of interaction, guide the process, and